

KAN VI BESTILLE SAMFUNNS-SIKKERHET?

Seniorforsker **Petter Almklov**, Studio Apertura, NTNU Samfunnsforskning
Intervjuet av Lars Martin Hjorthol

Tjenesteutsetting og andre omorganiseringer i offentlig sektor har gitt bedre styring og kontroll av deloppgaver. Men hvem skal passe på helheten? Kan samfunnssikkerhet bestilles?

Samfunnet er helt avhengig av at kritisk infrastruktur som tele-tjenester, kraft- og vannforsyning fungerer. Hva blir konsekvensene for samfunnssikkerheten når driften av slik infrastruktur omorganiseres, med tjenesteutsetting, privatisering og bestiller-utfører-modeller?

Det har vært tema for et prosjekt i regi av Studio Apertura, NTNU Samfunnsforskning, i samarbeid med to SINTEF-institutter. Prosjektet var en del av forskningsprogrammet SAMRISK.

Svekker uformelle nettverk

De nye organisasjonsmodellene har resultert i sterkere formell styring og kontroll av arbeidet, og økt effektivitet. Standardisering og formell kvalitetssikring av enkeltoppgaver er generelt styrket. Samtidig gir omorganiseringen en organisatorisk oppstyking, som kan ha negative følger for sikkerheten.

- Slik oppstyking kan svekke uformelle nettverk og "taus kunnskap" i en organisasjon. Slike nettverk kan blant annet være viktige for risikosensitivitet og improvisasjonsevne i en beredskapssituasjon. Vi risikerer også et oppstykket ansvar, mellom mitt bord og ditt bord, der ansvaret for å se helheten blir svekket, sier Almklov.

Sårbarheten forskyves

- Vi har ikke noe kategorisk svar på om nye organisasjonsformer i offentlig sektor styrker eller svekker samfunnssikkerheten. Men det er en helt entydig konklusjon at det foregår forskyvninger av sårbarhetsbildet, og at de i stor grad er utløst av de nye organisasjonsmodellene, sier prosjektleder Petter Almklov, seniorforsker ved Studio Apertura. Forskerne har studert organisasjoner med ansvar for kraftnett og vannforsyning, samt IKT-infrastrukturen ved et sykehus.

- Vi har ikke studert kraftlinjer, vannledninger og IKT-løsninger. Vi var interessert i hva som skjedde i organisasjonene som har ansvaret for drift og vedlikehold av disse infrastrukturene, sier Almklov.

Beredskap

Bestiller-utfører-modellen har også visse svakheter, mener han. - Den gjør sikkerheten avhengig av hvordan bestillingen formuleres. Det kan gå greit i normale driftssituasjoner. Men det er vanskeligere å bestille samfunnssikkerhet i forhold til krise- og beredskapssituasjoner, uventede hendelser og storulykker, sier Almklov. For det er vanskelig med målstyring i forhold til ukjente "ikke-hendelser".

Samfunnssikkerheten vil dermed avhenge av myndighetenes evne til å følge opp svakheter som ligger i de nye organisasjonene. Det er spesielt viktig å følge opp beredskapen, fordi den krever en helhetlig tilnærming både i og på tvers av bransjene, konkluderes det i forskningsprosjektet.